

6

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS
VIĻĀNU (ВЕЛНОНСКИЙ) APRIŅĀ KOMITEJA

PA - 72. fonds

VĒSTURISKĀ IZZIŅA

1919.g. aprīlis - 1920.g. janvāris

Līdz 1919.g. Latgalē Latvijas Sociāldemokrātijai (LSD) savu organizāciju nebija.

Pamatojoties uz Latvijas Komunistiskās partijas (LKP) VI kongresa (notika 1919.g. no 1. līdz 6. martam) lēmumu atbilstoši jaunajam Latvijas Sociālistiskās padomju republikas administratīvi teritoriālajam iedalījumam tika dibinātas LKP apriņķu organizācijas.

1919.g. aprīlī tika izveidots Viļānu apriņķis. Tajā nebija nevienas partijas šūniņas, taču atsevišķās vietās darbojās komunistu līdzjutēju pulciņi.

1919.g. 22. aprīlī tika nodibināts LKP Viļānu apriņķa pagaidu birojs partijas komitejas uzdevumu veikšanai, kā arī propagandistu kolēģija, kas veica agitācijas darbu apriņķī.¹

Komunistu skaits pamazām pieauga un 1919.g. 13.-14. augustā notika LKP Viļānu apriņķa organizācijas I konference.

Saskaņā ar LKP VI kongresā pieņemtajiem Statūtiem LKP apriņķa organizācijas pamatšūniņa bija pulciņš, pulciņi apvienojās rajonos, t.i., rajonu organizācijās, rajoni - apriņķa organizācijā. (Latgalē tie tika dēvēti par šūniņām)

Pulciņi veidojās darba vietās, ja tur strādāja ne mazāk kā 3 partijas biedru. Laukos pulciņi veidojās pagastos.

Komunistu līdzjutēju pulciņu pastāvēšana nebija paredzēta LKP Statūtos, tāpēc tie ar Viļānu pagaidu biroja 1919.g. 23. aprīļa sēdes lēmumu tika likvidēti.³

Rajonu darbību vadīja rajona biedru kopsapulce. Kārtējās darbības veikšanai biedru kopsapulce izvēlēja rajona komiteju. LKP Viļānu apriņķa organizācijas darbību vadīja apriņķa komiteja, kuru izvēlēja apriņķa konference.

1) LVA, PA-72.f., 1.apr., 3.l., 3.-4.lp. un PA-623.f., 1.apr. 2.l., 3.o.p. lp.

2) Turpat, PA-72.f., 1.apr., 1.l., 1.lp.

3) LVA, PA-72.f., 1.apr., 3.l., 4.lp.

LKP Viļānu apriņķa organizācijā ietilpa sekojošie rajoni:

- Bikovas (PA-621. fonds),
- Domopoles (PA-625. fonds),
- Gaļānu (PA-624. fonds),
- Preiļu,
- Stirnienes (PA-626. fonds),
- Varakļānu (PA-622. fonds),
- Viļānu (PA-623. fonds).

1919.g. janvāra beigās pie LKP Viļānu apriņķa komitejas tika nodibināta krievu sekcija.⁴

1920.g. 3. janvārī apvienotie latviešu un poļu spēki pārgāja uzbrukumā Latgalē un ieņēma Daugavpili.

Ievērojot radušos situāciju LKP CK 1920.g. 17. janvārī nolēma izbeigt darbību Latgalē. Darbību pārtrauca arī LKP Viļānu apriņķa komiteja.

x

Latvijas Valsts arhīva Sociālpolitisko dokumentu nodaļā ir sekojošie LKP Viļānu apriņķa organizācijas rajonu komiteju un pulciņu fondi:

PA - 620. fonds - BORKOVAS (БОРКОВСКИЙ) KOMUNISTU
LĪDZJŪTĒJU PULCIŅŠ (СЪЮЗНА).
(LKP VIĻĀNU APRINĶA ORGANIZĀCIJA).

1918.g. 29. decembrī⁵ tika nodibināts LSD (no 1919.g.1.marta - LKP) Rēzeknes apriņķa organizācijas Borkovas komunistu līdzjūtēju pulciņš. 1919.g. aprīlī pulciņš tika pievienots jaunizveidotajai LKP Viļānu apriņķa organizācijai. Pamatojoties uz LKP Viļānu apriņķa pagaidu biroja 1919.g. 23. aprīļa lēmumu visi līdzjūtēju pulciņi (t.sk. arī Borkovas pulciņš) tika likvidēti.⁶

4) LVA, PA - 72. f., 1.apr., 25.l., 45.lp.

5) LVA, PA-620.f., 1.apr., 1.l., 3.lp.

6) Turpat, PA-72.f., 1.apr., 3.l., 4.lp.

PA - 621. fonds - LKP VIĻĀNU APRINĶA ORGANIZĀCIJAS
BIKOVAS RAJONA KOMITEJA

1919.g. 18. augustā notika LKP Viļānu apriņķa organizācijas Bikovas rajona dibināšanas sapulce, kurā ievēlēja rajona komiteju.⁷ Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī komiteja pārtrauca darbību.

PA - 622. fonds - LKP VIĻĀNU APRINĶA ORGANIZĀCIJAS
VARAKĻĀNU RAJONA KOMITEJA

1919.g. martā tika nodibināts LKP Rēzeknes apriņķa organizācijas Varakļānu pulciņš.⁸ 1919.g. aprīlī pulciņš tika pievienots jaunizveidotajai LKP Viļānu apriņķa organizācijai. 1919.g. 4. jūlijā tika apstiprināts LKP Viļānu apriņķa organizācijas Varakļānu rajons⁹ ar komiteju priekšgalā. Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī komiteja pārtrauca darbību.

PA - 623. fonds - LKP VIĻĀNU APRINĶA ORGANIZĀCIJAS
VIĻĀNU RAJONA KOMITEJA

1918.g. 17. decembrī tika nodibināts LSD (no 1919.g. 1.marta - LKP) Rēzeknes apriņķa organizācijas Viļānu komunistu līdzjutēju pulciņš.¹⁰ 1919.g. aprīlī pulciņš tika pievienots jaunizveidotajai LKP Viļānu apriņķa organizācijai. Pamatojoties uz LKP Viļānu apriņķa pagaidu biroja 1919.g. 23. aprīļa lēmumu visi līdzjutēju pulciņi tika likvidēti. 1919.g. 27. aprīlī notika Viļānu komunistu līdzjutēju pulciņa sēde, kurā tas tika likvidēts.¹¹

1919.g. 30. aprīlī tika nodibināts LKP Viļānu apriņķa organizācijas Viļānu rajons ar komiteju priekšgalā.¹² Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī komiteja pārtrauca darbību.

- 7) LVA, PA-621.f., 1.apr., 1.l., 1.-2.lp.
- 8) Turpat, PA-72.f., 1.apr., 19.l., 4.lp.
- 9) LVA, PA-72.f., 1.apr., 3.l., 3l.lp.
- 10) Turpat, PA-623.f., 1.apr., 1.l., 3.lp.
- 11) Turpat, 28.o.p.lp.
- 12) Turpat, 2.l., 6.lp.

PA - 624. fonds - LKP VIĻĀNU APRINĶA ORGANIZĀCIJAS
GAĻĀNU RAJONA KOMITEJA

1919.g. februārī tika nodibināts LSD (no 1919.g. 1. marta - LKP) Rēzeknes apriņķa organizācijas Gaļānu komunistu līdzjutēju pulciņš.¹³ 1919.g. aprīlī pulciņš tika pievienots jaunizveidotajai LKP Viļānu apriņķa organizācijai. Pamatojoties uz LKP Viļānu apriņķa pagaidu biroja 1919.g. 23. aprīļa lēmumu visi līdzjutēju pulciņi (t.sk. Gaļānu komunistu līdzjutēju pulciņš) tika likvidēti.¹⁴

1919.g. jūlijā tika nodibināts LKP Viļānu apriņķa organizācijas Gaļānu rajons¹⁵ ar komiteju priekšgalā. Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī komiteja pārtrauca darbību.

PA - 625. fonds - LKP VIĻĀNU APRINĶA ORGANIZĀCIJAS
DOMOPOLES RAJONA KOMITEJA

1918.g. 12.septembrī tika nodibināts LSD Malienas organizācijas Domopoles-Kokorevas rajons¹⁶ ar komiteju priekšgalā. No 1918.g. 15. decembra darbojās kā LSD Malienas organizācijas Domopoles rajons¹⁷ (Kokorevas partijas rajons darbojās patstāvīgi).

No 1919.g. 25. februāra - LSD (no 1919.g. 1. marta - LKP) Malienas apriņķa organizācijas sastāvā. 1919.g. aprīlī Domopoles rajons tika pievienots jaunizveidotajai LKP Viļānu apriņķa organizācijai. 1919.g. maijā LKP Domopoles rajons saira, bet 1919.g. 29. jūnijā tas atjaunojās kā Domopoles pulciņš¹⁸. 1919.g. 4.jūlijā tika apstiprināts Domopoles rajons.¹⁹ Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī komiteja pārtrauca darbību.

PA - 626. fonds - LKP VIĻĀNU APRINĶA ORGANIZĀCIJAS
STIRNIENES RAJONA KOMITEJA

1919.g. 8. maijā tika apstiprināts LKP Viļānu apriņķa organizācijas Stirnienes pulciņš.²⁰

- 13) LVA, PA-72.f., 1.apr., 20.l., 1.lp.
- 14) Turpat, PA-624.f., 1.apr., 1.l., 4.lp.
- 15) Turpat, 5.-6.lp.
- 16) Turpat, PA-60.f., 1.apr., 16.l., 1.lp.
- 17) Turpat, 2.lp.
- 18) LVA, PA-72.f., 1.apr., 21.l., 1.lp.
- 19) Turpat, 3.l., 31.lp.
- 20) Turpat, 9.lp.

No 1919.g. jūlija beigām tas darbojās kā Stirnienes rajons²¹ ar komiteju priekšgalā. Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī komiteja pārtrauca darbību.

PA - 627. fonds - VILĀNU APRINĀ RAŽOŠANAS PADOMES
LKP PULCIŅŠ (ŠŪNINA). (LKP VILĀNU
APRINĀ ORGANIZĀCIJA).

1919.g. 13. septembrī tika nodibināts Viļānu aprinķa Ražošanas padomes LKP pulciņš.²² Tas darbojās LKP Viļānu aprinķa organizācijas sastāvā. Pēc padomju varas likvidācijas Latgalē 1920.g. janvārī pulciņš pārtrauca darbību.

Galvenā fondu glabātāja
nodaļas l.kat.arhiviste

T. Jakovļeva
290993

T. Jakovļeva

21) LVA, PA-72.f., l.apr., 3.l., 54.lp.

22) LVA, PA-627.f., l.apr., l.l., l. lp.